

Hea praktika ohutuse ja turvalisuse metoodikast

Tallinna Lepatriinu Lasteaia õppe- ja kasvatustöös

Alateema: „Ohud erinevates keskkondades ja nende ennetamine“

Autorid: **Kaja Eskel**, lasteaiaõpetaja; **Aili Saar**, õppealajuhataja.

Taustinformatsioon

Meie poolt valitud teema on väga vajalik selleks, et laps õpiks tunnetama ohte enda ümber nii ruumis kui looduses ja leiaks võimalusel ka vahendeid enda aitamiseks ohuolukorras.

Meie lasteaed on mitu aastat osa võtnud matkaklubi Kriss-Sass-Saa korraldatud matkadest nii lastele kui täiskasvanutele. Klubi tegutseb aastast 2006. Matkaklubi korraldas 2011. aasta suvel lastele väga huvitava ürituse „Lepatriinude suvised loodusretked Tallinnas“, millest võtsid osa viie lasteaia lapsed.

Suve jooksul külastati nelja loodusrada:

- Kuninganna Kristiine rada Löwenruh pargis
- Detektiivimäng Nõmme Spordikeskuse lähedal
- Leiutajate mäng Sütiste parkmetsas
- Fotojaht Stroomi rannas

Õpiväljundid:

- laps saab kogemuse, kuidas käituda looduses nii, et ei sea ohtu iseennast ja loodust;
- laps kogeb tegutsemisrõõmu ja ühtekuuluvustunnet;
- laps ei kahjusta taimi, loomi ja oskab märgata abi vajavat kaaslast;
- laps saab kogemuse, kuidas erinevates olukordades matkal valida turvaline käitumisviis.

Pädevused:

- laps teab ja tunnetab teda ümbritsevaid ohte (mürgised taimed, ohtlikud loomad/ained, inimesed, ohuolukorrad);
- laps teab, kuidas hoida, hoolitseda, mõjutada enda ja kaaslaste tervist ning ellujäämist õigesti toitudes, liikudes-ujudes-puhates;

- laps teab, kuidas endast märku anda metsa eksinuna erinevatel aastaaegadel;
- laps oskab end eksimise korral aidata ja enda leidmise otsijatele võimalikult kiireks teha.

Osalejate arv ja vanus: **Matkamängust** võttis osa 200 last meie lasteaiast vanuses 3–7 aastat.

Meie lasteaiast võtsid Lepatriinude matkast osa rühmad Lilletriinud, Pilvetriinud, Marjatriinud, Naerutriinud, Õnnetriinud, Päikesetriinud ja Rõõmutriinud.

Põhjalikumalt kirjutab matkast Pilvetriinude rühma (4–5aastased) õpetaja Kaja Eskel: „Käies lastega tihti looduses, matkaradadel, matkamängudel ja linnas teatris, muuseumides ning parkides, on rühmas kujunenud harjumuseks enne retke korrata kõiki reegleid, mis tagavad turvalise ja ohutu tegevuse. Teeme seda analüüsiva vestluse ja mängu kaudu, mille tulemusena on tahvlile moodustunud „sajajalgne“.

„Sajajalgse mäng“

Ümbrikutesse on paigutatud „sajajalgse“ üks lüli, millel on kirjas tähtis tarkusetera. Laps võtab ümbriku ja koos õpetaja ning teiste lastega arutab teabe läbi ja asetab lüli tahvlile.

Eesmärk: Laps saab aru, millised ohuolukorrad võivad tekkida ja kuidas neid saab vältida.

Metoodika: Shipärane ja aktiivne analüüs, situatsiooniülesannete arutlus ning vestlus ja mäng.

Tarkuseterad:

- *Välja minnes ära pelga,
helkurvest sa pane selga.
Siis Sind kõik juba kaugelt näevad
ja Sinu käigud turvaliselt läevad.*
- *Tänaval sa kõnni rivis,
sõbral kinni hoia käest.
Teiste juurest ära minna
kindlasti ei tohi.*

- *Viisakas ei ole Sul
valjult naerda, kisada,
joosta ja ka möllata
siis, kui oled tänaval.*
- *Õpetaja sõna kuula,
usu, tema teab,
kuidas kõige parem oleks
ohte vältida.*
- *Üle tee kui minna tuleb,
ole hästi valvas.
Jälgi, millist värvi tuli
põleb valgusfooris.*
- *Sebragi on abiks Sulle,
ainult pane tähele:
seisata ja vaata teele,
kas Sind on ka märgatud.*
- *Kui sõit läheb lahti bussiga,
siis istu oma pingis.
Ja võimalusel kinnita
end tooli turvavööga.*
- *Trollis-trammis kui pead seisma,
siis kinni hoia kõvasti.
Ära lärma, ära trügi,
teisi segada ei sobi.*
- *Kui oled jõudnud metsa,
tea, siin oled külaline sa.
Taim, loom, lind Sind oma kodus
kui sõpra vastu võtavad.*
- *Puu ja põõsa oksid pole
vaja murda, painutada.
Tea, et nendelgi on valus,
nad tihti mahlapisaragi poetavad.*

- *Vaata lilli, ära liialt nopi,
õisi suhu ära topi.
Nende lõhngi võib Sind panna
aevastama kiiresti.*
- *Kui Sa kohtud putukaga,
anna talle teed.
Pole vaja teda puudutada,
ta võib Sind kurjalt sutsata.*
- *Kui on juhtunud pahandus
ja oled saanud haiget
või vmiskit ülearust oled pistnud suhu,
õpetajale Sa sellest räägi kohe.*
- *Kui leiad süstla,
jätta maha see,
sest seda puutuda ei tohi.
Süstla küljes haigus kole varitseda võib.*
- *Kui juhtub nii, et võõras kaasa kutsub Sind
ja lubab palju kommi,
siis kindlasti Sa kaasa ära mine,
vaid hoopis hoia sõbral käest.*
- *Kui piknikul Sa avad oma söögi-joogi korvi,
siis tead ju:
tekkiv praht ja prügi
prügikasti jõudma peab.*
- *Kui lõket teha kavatsed,
siis otsi vastav koht.
Söed lõpuks veega kustuta,
siis tuli rändama ei saa.*
- *Kui oma matkarajal
Sa satud jõe või tiigi veerde,
seal tuleb olla ettevaatlik,
sest võõras vesi salalik.*

- *Kui juhtub nii, et oled eksinud,
kolm reeglit hoia meeles:
Ole nähtav, kuuldav,
kallista puud ja seisa paigal,
hoia soojust.*
- *Kui matk on pikk ja väsitav,
siis joogivesi avitab.
Oma seljakoti sees
veepudelit Sa kandma pead.*
- *Väsimus kui tuleb peale,
siis sõpradega puhake.
Üheskoos te rõõmsat meelt
peaks ikka alal hoidma.*

Kokkuvõte ja hindamine

Igal ümbrikul on märksõnad ja õpetaja teab, milliseid teemasid antud retke eel ta lastega arutama peaks. Et sajajalgne parajalt pikk saaks (iga laps ju tahab mängust osa võtta), saab tekstidega lülide vahele panna naerunäo nupukesega „lülisid“.

Õpetaja võib oma kogemuse põhjal öelda, et 4–5aastased lapsed suudavad analüüsida ja järeldusi teha ning ohte tajuda. Lapsed saavad aru, mis on vaja teha selleks, et retkel kõik hästi läheks!.

„Sajajalgse“ mäng on välja töötatud õpetaja Kaja Eskeli poolt ja seni on mängu mänginud ainult Pilvetriinude rühma lapsed, kokku 24 last vanuses 4–5 aastat.

Kuna tarkuseterad on väga vajalikud meeldetuletuseks iga õppekäigu ja matka eel, siis loodame õpetaja Kaja Eskeli kogemust tutvustada ka kolleegidele.

Hindamiseks meil kriteeriume välja töötatud ei olnud, kuid matka kogemuste põhjal ütleb õpetaja Kaja Eskel, et retke eel on vaja mäng kindlasti läbi mängida ja lastele antud mänguga seotud „tarkuseterad“ meelde tuletada, sest „Kordamine on tarkuse ema“.